

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ГО “ВСЕУКРАЇНСЬКА АСАМБЛЕЯ ДОКТОРІВ НАУК
З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ”
МІЖНАРОДНА КАДРОВА АКАДЕМІЯ
UNIVERSIDAD CENTRAL DEL ECUADOR
UNIVERSIDAD TECNOLÓGICA ISRAEL (REPÚBLICA DE ECUADOR)
“ANANIA SHIRAKATSI” UNIVERSITY OF INTERNATIONAL RELATION (ARMENIA)

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 8

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 30-річчю МАУП*

*“Актуальні проблеми модернізації
недержавного сектору освіти в Україні
у контексті світових тенденцій і національної практики”*

м. Київ, МАУП, 11 квітня 2019 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2019

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 3 від 27.03.19)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 8: Матеріали Міжнар. наук. конф. “Актуальні проблеми модернізації недержавного сектору освіти в Україні у контексті світових тенденцій і національної практики”, 11 квітня 2019 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2019. — 460 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Гордієнко М. Г. Політична освіта як чинник національно-демократичних перетворень	312
Гьорло В. О., Мірошниченко В. В. Удосконалення екологічної підготовки фахівців економічних спеціальностей у недержавних навчальних закладах України	315
Близнюк А. С. Застосування в освітніх програмах маркетингових інструментів рекреаційної сфери	318
Парандій В. О. Формування патріотизму в процесі вивчення Історії України у закладі вищої освіти	319
Колпаков В. М. Человек в системе модернизации	321
Дорошенко Л. С., Грабовська М. Д. Використання інформаційних технологій у документальному забезпеченні навчального закладу	324
Кабанцева А. В. Європейські виклики інноваційної освіти в Україні	326
Ткачук А. І., Мкртчян Р. С. Українська історична освіта в контексті євроінтеграційних процесів	330
Ксенжук Н. І. Мережеве навчання та компетентнісний підхід в національній системі вищої освіти	333
Чорна К. П. Особливості державного управління на українських теренах після жовтневого перевороту та напередодні завершення Першої світової війни	335
Коцюк В. Д., Коцюк Н. В. Особливості використання рекреаційного потенціалу урбанізованих територій	338
Юсеф Н. Перспективы развития экономического сотрудничества между Украиной и арабскими странами	341
Федоров О. В. Недержавна вища школа країн центральної і східної Європи як соціокультурне новоутворення	344
Ахеян А. М., Шульжик Ю. О. Проблеми розвитку недержавних вищих навчальних закладів в Україні	347
Пугач В. Г. Вища освіта в контексті викликів “плинної сучасності”: З. Бауман про кризу сучасного університету	352
Погорєлова І. С. Інноваційні технології у підготовці висококваліфікованих фахівців: проектне навчання	354

ВИЩА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ “ПЛИННОЇ СУЧАСНОСТІ”: З. БАУМАН ПРО КРИЗУ СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Сучасний освітній дискурс формується під впливом глобалізаційних, інформаційних, інтеграційних процесів, котрі створюють якісно нове, порівняно з існуючими раніше, суспільство. Відомий польсько-британський соціолог та філософ З. Бауман таке новопостале суспільство визначає як “плинна сучасність” (*“liquid modernity”*) — “розплавлена”, “текуча”, розосереджена, розкидана та позбавлена державного регулювання версія сучасності” [1, с. 161]. Світ, в якому змушені жити люди “плинної сучасності”, умови в яких вони вибудовують свої життєві стратегії, стимулюють розвиток такого різновиду навчання, до якого успадковані нами освітні установи, навіть не знають як підійти. “Нинішня криза у сфері освіти, — пише Бауман, — це перш за все криза успадкованих інститутів та філософій” [2, с. 161]. Створені для іншої реальності останні виявляють дедалі менше здібностей до засвоєння змін, що відбуваються, адаптації до них. Криза, констатує Бауман, вразила усі освітні інститути зверху донизу.

Особливу увагу в контексті кризової реальності сучасної освіти Бауман приділяє університетам, зважаючи на ту роль, яку вони відігравали впродовж сучасної історії. Університети — це те місце, де “створювалися цінності, необхідні для соціальної інтеграції, і де навчалися наставники, покликані поширювати їх та перетворювати у соціальні навички” [2, с. 162]. В сучасних умовах ситуація змінилася: і самотійність, і центральне місце університетів та освіченості як такої сьогодні під питанням. На думку Баумана, найсуттєвішими чинниками, що викликали цю кризу є “послаблення традиційних інституціональних основ та гарантій впливу університетів” [2, с. 162]. Йдеться про те, що, з одного боку, національні держави майже усунулися від виконання більшості інтеграційних функцій. “Вчинивши таким чином, — пише Бауман, — сучасні держави втратили інтерес до ідеологічної мобілізації, до культурної політики... В результаті виключне право наділяти авторитетом людей, котрі проявили себе у пошуку нового знання та його поширенні, на право, колись дароване державою виключно університетам, претендують, і не без успіху, інші установи. Репутації дедалі частіше набуваються й втрачаються за межами університетських стін, а роль наукового університетського товариства, судження якого раніше мали важливе суспільне значення, зменшується” [2, с. 163]. В умовах “плинної сучасності” ієрархія впливу формується не засобом визнання наукових заслуг (“традиційні університетські стандарти”), а оцінкою засобів інформації, які спеціалізуються на управлінні, точніше маніпулюванні, громадською думкою та увагою. З іншого боку, в ситуації культурного плюралізму, центральна роль університетів у створенні й селекції цінностей зводиться нанівець. Університети занурюються у жорстку конкурентну боротьбу з іншими організаціями, які більш досвідчені у просуванні своїх ідей і значно краще знаються на бажаннях та страхах “сучасної клієнтури”. З огляду на це, людям, котрі прагнуть набути навички та знання, не зрозуміло, чому варто звертатися по допомогу саме до університетів, а не до їх конкурентів. До того ж освітні установи втрачають “колись незаперечне право” визначати критерії професійних навичок та компетентності, а нестримний техноло-

гічний розвиток перетворює набуті знання з “блага на тягар”. “За таких умов, — пише Бауман, — короткотермінова професійна підготовка, пройдена на робочому місці під керівництвом роботодавців...а також гнучкі курси та швидко оновлюванні набори матеріалів для самопідготовки, що пропонуються на ринку без посередництва університетів, стають більш привабливішими, аніж повноцінна університетська освіта, яка нездатна сьогодні обіцяти, не говорячи про те, щоб гарантувати позитивну кар’єру” [2, с. 162]. Про поступову втрату університетами функції професійної підготовки свідчить й скорочення державної підтримки. Нині університети більше скидаються на “тимчасовий притулок” для молодих людей, які живуть у суспільстві хронічного безробіття і які на кілька років можуть відтермінувати “момент істини, що негайно настає тоді, коли їм доводиться зіткнутися з жорсткими реаліями ринку праці” [2, с. 165]. На цьому тлі вища освіта втрачає вирішальну свою перевагу — загальнодоступність. Підвищення вартості за навчання, в умовах зростання вартості життя університетська освіта, на думку Баумана, у найближчій перспективі взагалі буде не в змозі “пропонувати той товар, який вартий суми, яка за нього сплачена, — і тим самим остаточно позбавитися конкурентоспроможності” [2, с. 165–166].

Отже, криза з якою зіткнулися університети змушує їх переглянути стратегічні задачі та шляхи їх вирішення, переосмислити й наново визначити свою роль у світі, який “не потребує більше традиційних послуг, встановлює нові правила гри у престижність та впливовість, а також з більшою підозрою дивиться на цінності, які відстоювали університети” [2, с. 170]. Вихід з кризи Бауман вбачає у різноманітності освітніх закладів вищої освіти. “Університетам пощастило, — зауважує філософ, — що їх так багато, що серед них не зустрінеш двох схожих і що всередині кожного з них існує вражаюча різноманітність відділів, коледжів, наукових шкіл, способів ведення дискусій... Університетам дуже пощастило, що незважаючи на усі зусилля самозваних рятувальників, радників та доброзичливців довести зворотне, вони залишилися неспівставними, яких не можна виміряти однією міркою і — що найважливіше — які не говорять в унісон” [2, с. 173]. Саме таким освітнім закладам є що запропонувати сучасному світу, в якому ніхто не може передбачити, які знання і навички знадобляться завтра. Бауман переконаний, що необхідною та достатньою умовою для того, щоб вища освіта відповідала викликам “плинної сучасності” є наявність багатьох різноманітних шляхів здобуття вищої освіти.

Сучасна освіта зіткнулася з завданнями та викликами, не відомими їй раніше. Та все ж “вічним й незмінним” її завданням, наголошує Бауман, залишається “підготовка до життя”, що в нинішніх умовах означає “розвиток здатності співіснувати в сучасному світі з невизначеністю й двозначністю, з різноманітністю точок зору... прищеплення терпимості до відмінностей і готовності поважати право бути різними; зміцнення критичних й самокритичних здібностей й мужності, необхідних для прийняття відповідальності за свій вибір та його наслідки” [2, с. 174]. Іншими словами, вища освіта має фокусуватися на процесі формування особи, який не зорієнтований на заздалегідь визначену конкретну мету, а постає як “моделювання без чіткого бачення моделі”. Як вказує Бауман, остання лише в кінці може виникнути та окреслитися. Це повинен бути відкритий процес, для якого “перспектива завчасного “закриття” більш загрозлива, аніж перспектива назавжди залишитися незавершеним”.

Джерела

1. Бауман З. Текучая современность / пер. с англ. под ред. Ю. В. Асочакова. Санкт-Петербург : Питер, 2008. 240 с.
2. Бауман З. Индивидуализированное общество / пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева. Москва : Логос, 2005. 390 с.